

Zázraky na súdoch

Klient tlačí na advokáta, aby za neho podal žalobu. Obom je pritom jasné, že podľa platných zákonov nemajú šancu vyhrať. Keď o niekoľko mesiacov advokát vychádza zo súdnej siene s jedným z najbizarnejších úspechov v kariére, nestačí sa čudovať, čo všetko môžu súdy odklepnúť.

Iste, advokátske historiky sú k sudcom zaujaté. No pripomínajú, že i najdokonalejší zákon v konečnom dôsledku vykladajú nedokonalí ľudia v talároch. Občiansky súdny poriadok, ktorý parlament začiatkom jesene preoral balíkom nápadov ministerstva spravodlivosti, má od dokonalosti ďaleko. Vynovený zákon účinný od polovice októbra má napriek tomu potenciál prispieť k zrýchleniu súdov a tým ukrojiť z bremena prietiahov a súdnych ležiacov. Riziko je, že niektoré dobré nápady sudcom zákon ponúka iba ako možnosť, nie povinnosť. Najťažšie zbrane proti dlhým sporom sú navyše závislé od vôle strán dohodnúť sa. Zázraky na súdoch sa teda občas stať môžu. No veľké očakávania mať netreba.

Tajnostkári

Slovenskí sudcovia sú tajnostkári. Vlastný názor na argumenty jednej či druhej strany si prísne strážia až do neraz prekvapivého finále v rozsudku. Nový zákon ich nabáda, aby hneď na začiatku povedali, čo si o spore myslia. Znepriatelené strany tak môžu spor rovno ukončiť a vyhnúť sa zdĺhavému procesu.

Strana, ktorej argumenty sudca hneď na začiatku spochybni, sa môže rozhodnúť v spore pokračovať. A väčšmi sa v ňom sústreďovať na zdôvodňovanie stanoviska, ktoré by bez sudcovho otvoreného postoja mohli mylne považovať za samozrejme. Na druhej strane môže tento prvok zväčšiť hĺbku námietok zaujatosti na stoloch odvolacích súdov.

Spoluautor novely Peter Straka z ministerstva spravodlivosti napriek možnému namietaniu predpojatosti trvá na tom, že sudcovia by mali byť čitateľnejší. „Ide o zmenu filozofie súdnictva, v ktorom by malo byť minimum prekvapivých rozhodnutí,“ tvrdí.

O praktickom dosahu novinky pochybuje napríklad Olga Beláňová z advokátskej kancelárie BBH Slovensko: „Predbežné posúdenie je fakultatívny inštitút, a preto je otázne, či ho budú jednotliví sudcovia vôbec využívať.“

Je to o psychológii

Veľké nádeje vkladá ministerstvo do novinky v podobe rozkazov na plnenie. Fungujú podobne ako osvedčený platobný rozkaz, ktorý môže súd vydať od stola bez pojednávania. No neukladajú povinnosť niečo zaplatiť, ale niečo urobiť. Môže ísť o riešenie susedských sporov, povinnosť uzatvoriť zmluvu či uverejniť ospravedlnenie. Napríklad susedia, ktorí chceli vystať zo svojej bytovky neplatičov, sa museli dosiaľ dlhé roky riadne súdiť. V súčasnosti by im mohlo stačiť vyplniť príslušné tlačivo a s potrebnými podkladmi ho odoslať na súd. Ak sudca návrh odsúhlasí, neplatič bude mať obratom v rukách hrozbu v podobe príkazu na vypratanie bytu.

„Je to o psychológii, žalovaný bude musieť konať,“ dodáva P. Straka. Sen o rýchlom riešení sa však rozplynie v okamihu, keď neplatič podá k rozkazu odpor – súdne prietahy tak majú zelenú. Alebo sa rozplynie ešte skôr, ak sa sudca pri posudzovaní návrhu nevymaní z vplyvu ministerskej rétoriky, podľa ktorej veriteľ rovná sa úžerník.

Drobnosti

Rozvrh súdov by mohlo odľahčiť aj pravidlo, že spory do päťsto eur možno rozhodovať bez pojednávania. Lenže opäť nejde o povinnosť. Takže nemožno vylúčiť, že pre sudcov bude pohodlnejšie vytýčiť pojednávanie, ako práčne študovať písomné dôkazy.

Ministerstvo v novele neodolalo ani ďalšiemu presadzovaniu kréda, že lepšie ako spotrebiteľov vzdelávať a šíriť medzi nimi osvetu je chrániť ich zákonmi, nech to stojí, čo to stojí. Poslanci tak v novele – v prípade spotrebiteľských zmlúv odsúhlasili narušenie tradičnej zásady, podľa ktorej súd nemôže rozhodovať o tom, čo žalobca nežiadal.

Ak teda bude oklamán spotrebiteľ žiadať napríklad vyplatenie zľavy, súd môže po novom rozhodovať aj o iných ustanoveniach zmluvy, ktoré budú podľa neho pre spotrebiteľa neprijateľné. Lenže zasa ide o možnosť, ktorej využívanie bude závislé od ochoty ľudí v talároch meniť návyky. Čo môže byť podobné aj pri novinke, vďaka ktorej sa konečne otvorila možnosť dohovárať sa so súdmi cez e-mail.

Pavol Kubík

PREDPLATNÉ TRENDU

Obsah nového TRENDU

Predplatné TRENDU

NÁSTROJE

Odkaz pre redakciu/webmajstra
Optimalizovať článok pre tlač